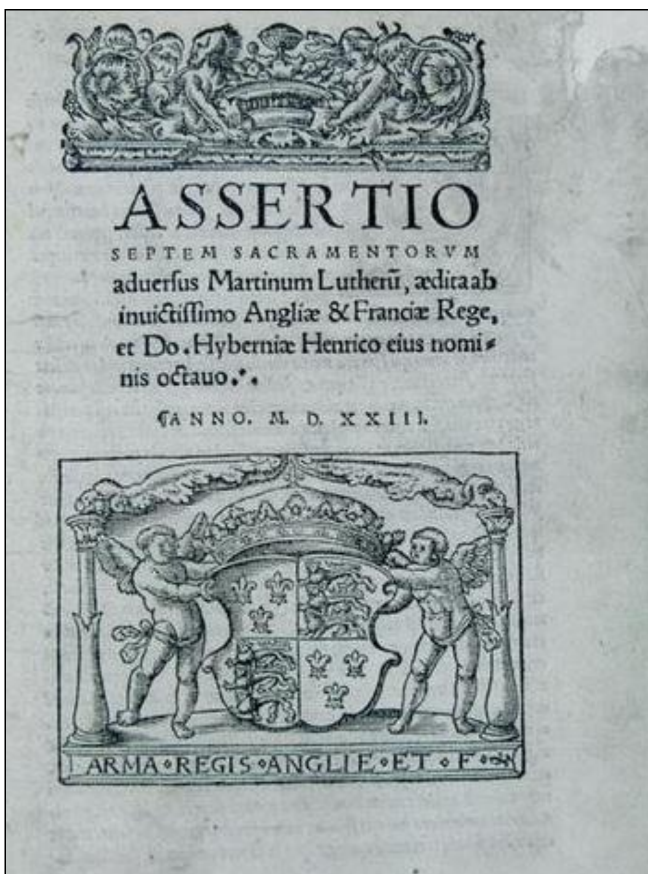

ASSERTIO

SEPTEM SACRAMENTORVM

aduersus Martinum Lutherũ, ædita ab
inuictissimo Angliæ & Franciæ Rege,
et Do. Hyberniæ Henrico eius nomi-
nis octauo.

ANNO. M. D. XXIII.

ARMA•REGIS•ANGLIE•ET•F

KONING HENDRIK VIII
VAN ENGELAND

ASSERTIO SEPTEM SACRAMENTORUM
ADUERSUS MARTINUM LUTHERŨ

VERKLARING OVER DE ZEVEN SACRAMENTEN
TEGEN MAARTEN LUTHER
[de aanbiedingsbrief]

1 5 2 7

vertaling:

Ruud Muschter
∴

Groningen

muschter@home.nl
www.archive.org

17 augustus 2016
herzien 16 november 2018

INHOUD

BRON

1908, New York

https://archive.org/details/cu31924029398223

HET OMSLAG

ASSERTIO
SEPTEM SACRAMENTORVM
aduersus Martinum Lutherũ, ædita ab
inuictissimo Angliæ & Franciæ Rege,
et Do. Hyberniæ Henrico eius nomi-
nis octauo.

¶ANNO. M. D. XXIII.

Verklaring
[over de] zeven sacramenten
tegen Maarten Luther, uitgegeven door
de zeer onoverwinnelijke Koning van Engeland en Frankrijk,
en Heer van Ierland, wiens naam is Hendrik VIII.

Anno 1523.

Wapen van de Koning van Engeland en Frankrijk

INLEIDING VAN DE VERTALER

De huidige vertaling betreft een hernieuwde uitgave uit 1908, door Louis O'Donovan, van de aanbiedingsbrief bij een geschrift van Hendrik VIII van Engeland uit 1523. Diens werk was getiteld: 'Assertio Septem Sacramentorum aduersus Martinum Lutherũ' (Verklaring over de zeven sacramenten tegen Maarten Luther).

Het werk van O'Donovan draagt de titel 'Assertio Septem Sacramentorum or Defence of the Seven Sacraments, by Henry VIII, King of England'. Het gaat thans om de pp. 152-155, waar de Engelse naast de Latijnse tekst is afgedrukt.

Van Luther is een antwoord uit 1527 bekend op deze Assertio ('Auff des Konigs zu Engelland Lesterschrifft Titel, Mart. Luthers Antwort' (Het antwoord van Maarten Luther op titel van het smaadschrift van de koning te Engeland). Zie mijn vertaling op www.archive.org. Na kennisneming van de Assertio ging Luther inhoudelijk niet in op de argumenten van Hendrik VIII. Luther heeft het evenwel niet voor niets over een "Lesterschrifft" (smaadschrift). Hij heeft het dus over de publicatie in boekvorm die Hendrik VIII van pauselijke zijde de titel Fidei Defensor (Verdediger des Geloofs) opleverde. Door Hendrik werd verdedigd, dat er in de Kerk zeven sacramenten zijn en niet de twee waartoe Luther ze beperkte. In 1522 verschenen van de Assertio twee Duitse vertalingen.

Hier liep ik tegen discrepanties aan. Er lijkt namelijk een flink aantal jaren te zitten tussen de Assertio en Luthers reactie daarop, als we kijken naar het titelblad van het werk dat Luthers antwoord bevatte. Daar zien we als jaartal 1527 vermeld, hoewel Luther zegt dat het gaat om een reactie op een werk dat in hetzelfde jaar is verschenen als waarin hij zijn antwoord schrijft. Beide uitgangspunten lijken echter onjuist te zijn. Als we kijken naar het werk van O'Donovan, dan wordt daar op

pagina 106 vermeld, dat Hendrik VIII de Assertio schreef in 1521 en dat Luther zijn antwoord gaf in juli 1522. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat toen de Assertio in de Duitse vertalingen verscheen, het werk pas vijf jaar nadien, en niet onmiddellijk, onder de aandacht van Luther zou zijn gebracht. Ik vermoed dan ook, dat het jaartal 1527 op Luthers antwoord, een latere druk is van zijn antwoord dat reeds in 1522 verscheen.

Resteert de situatie dat Luther aangeeft, dat zijn antwoord in hetzelfde jaar verscheen als de Assertio. Dit antwoord leek echter te verschijnen in het jaar ná de uitgifte van de Assertio. Een aanwijzing hiervoor is, dat Luther in het antwoord opmerkt: “Ich schreib ein mal Herzog Georgen auch einen demütigen brieff”, dus: ‘Op een keer schrijf ik hertog Georg ook een deemoedige brief’. Deze brief aan hertog Georg werd in 1526 geschreven. Dat is dus een reden temeer om te veronderstellen, dat het antwoord geschreven is vóór, of in, 1526. En daarmee komt het jaartal in het titelblad van het antwoord, te weten 1527, andermaal op losse schroeven te staan.

Op het omslag van de thans voorliggende aanbiedingsbrief bij de Assertio wordt het jaartal 1523 genoemd. Dit kan er slechts op duiden, dat het een heruitgave betreft. Hendrik VIII dateert immers zelf in de tekst zijn schrijven op 1521. Dat is ook meer in lijn met het gegeven dat in 1522 twee Duitse vertalingen verschenen. Degenen die geïnteresseerd zijn in de volledige tekst van de Assertio, moge ik verwijzen naar het in de aanhef van deze inleiding vermelde werk van O’Donovan.

Ruud Muschter

VERKLARING

Zeer Heilige Vader: Ik beveel mij uiterst nederig bij u aan, en kus vroom uw gezegende voeten. Terwijl wij van mening zijn dat er geen dringender plicht op een katholiek heerser rust dan het behoeden en vermeerderen van het christelijke geloof en de religie en de bewijsmiddelen daarvan; het - aldus behoed - zonder geschaad te zijn, overbrengen daarvan op het nageslacht; en het door zijn voorbeeld voorkómen dat ze vernietigd worden door enig aanvaller van het geloof, of beschadigd op enigerlei wijze; zo hebben wij gemerkt, dat de pest van Maarten Luthers ketterij in Duitsland is opgedoken en overal om zich heen greep, zonder belemmering of hinder, in een dusdanige mate dat velen, geïnfecteerd met het vergif ervan, wegvielen, vooral diegenen wier furieuze haat, eerder dan hun ambitie voor christelijke waarheid, hen had voorbereid om alle subtiliteiten en leugens ervan te geloven, en waren wij zo diep beledigd door deze vreselijke misdaad van de Duitse natie (voor dewelke wij geen geringe achting hebben), en ten behoeve van de Heilige Apostolische Zetel, dat wij al onze gedachten en energie erop richten, dat deze kokkel, deze ketterij van de kudde van de Heer, wordt ontworteld. Toen wij bemerkten dat dit dodelijk gif al zo ver was voortgeschreden, en het de zwakke en vijandige geesten van zovelen in zijn greep had gekregen dat het niet gemakkelijk door een simpele ingreep te boven gekomen kon worden, stelden wij vast dat niets doelmatiger kon zijn bij het vernietigen van de besmetting, dan te verklaren dat deze fouten het waard zijn om veroordeeld te worden nadat ze onderzocht waren door een samenkomst van geleerde en deskundige mannen uit alle streken van ons gebied. Deze gang van zaken hebben wij ook aanbevolen aan een aantal anderen. In de eerste plaats hebben wij serieus bij Zijne Keizerlijke Majesteit, uit onze liefde voor hem en al de verkozen prinsen, bepleit dat zij hun christelijke plicht en hun verheven positie overdenken, en deze verderfelijke man vernietigen, samen met zijn schandelijke

en ketterse publicaties, na zijn weigering om tot God terug te keren. Doch ervan overtuigd zijnde dat, in onze inspanning voor het welzijn van het christendom; in onze ijver voor het katholieke geloof en onze toewijding van de Apostolische Zetel; wij nog niet genoeg hadden gedaan; besloten wij om via onze geschriften onze houding jegens Luther te tonen, alsook onze opvatting over zijn infame boeken; openlijker te laten zien aan de gehele wereld dat wij immer de Heilige Roomse Kerk zullen verdedigen en hooghouden; niet alleen met kracht van wapenen doch ook via de bronnen van ons verstand en onze diensten als christen. Om deze reden hebben wij gemeend, dat deze eerste poging van onze bescheiden bekwaamheid en kennis niet waardiger kon worden gewijd, dan aan uwe Heiligheid, zowel als een teken van onze kinderlijke eerbied, als van een bevestiging van uw bezorgdheid om het welzijn van het christendom. Wij voelen ons ervan verzekerd, dat onze eerste vruchten zullen toenemen, wanneer ze worden goedgekeurd door het weldadige oordeel van uwe Zaligheid. U leve lang en gelukkig! Vanuit ons koninklijke paleis in Greenwich, de eenentwintigste dag van mei, 1521. De meest toegewijde en nederige zoon van uwe Heiligheid, Hendrik, bij de gratie Gods Koning van Engeland en Frankrijk, en Heer van Ierland.